

УДК 81.111:81'373:81'37

ЯДЕРНІ ОЗНАКИ АНГЛІЙСЬКОМОВНОГО КОНЦЕПТУ SPACE / КОСМОС У СВІТЛІ ЛІНГВОКОГНІТИВНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Веремчук Е. О.

Запорізький національний університет

Статтю присвячено дослідженню когнітивного змісту англійськомовного концепту SPACE / КОСМОС з урахуванням словникових дефініцій його ключових вербалізаторів. На основі семантико-когнітивного аналізу лексико-семантичних варіантів лексем як об'єктиваторів концепту виокремлено його ядерні когнітивні диференційні ознаки. Установлено когнітивні класифікатори концепту та висвітлено його семантичний прототип.

Ключові слова: вербалізатор, диференційна когнітивна ознака, класифікатор, концепт, семантичне переосмислення.

Веремчук Э. А. Ядерные признаки англоязычного концепта SPACE / КОСМОС в свете лингвокогнитивных исследований. Статья посвящена исследованию когнитивного содержания англоязычного концепта SPACE / КОСМОС с учётом словарных дефиниций его ключевых вербализаторов. На основе семантико-когнитивного анализа лексико-семантических вариантов лексем как объективаторов концепта выделяются его ядерные когнитивные дифференциальные признаки. Устанавливаются когнитивные классификаторы концепта и определяется его семантический прототип.

Ключевые слова: вербализатор, дифференциальный признак, классификатор, концепт, семантическое переосмысление.

Veremchuk E. O. Nuclear cognitive features of the English concept SPACE from the linguocognitive perspective. The article deals with the research of the cognitive content of the English concept SPACE by means of lexicographical analyses of its nuclear verbalizers. The semantics of each verbalizer actualizes certain differential cognitive features of the concept, which constitute its semantic prototype by which we understand the minimal set of features that differentiate the researched concept from the other ones. The belonging of the analyzed cognitive features to the semantic prototype is explained by the fact that they are actualized by the verbalizers which compose the nucleus of the nominative field of the concept. The differential conceptual signs are singled out by semantic-cognitive analysis of the lexico-semantic variants of the lexemes which objectify the analyzed concept. The obtained data enables further analysis of the semantic development of the researched verbalizers from the cognitive perspective. The differential conceptual traits are united within the semantic prototype of the concept by means of classifiers. The existence of these integral semes is intrinsically predetermined by the peculiarities of human perception. The classifiers are distinguished not only by the analysis of the contemporary lexico-semantic variants of the lexemes but also through the research of their etymology. Unlike the differential features, which are susceptible to rapid changes triggered by linguistic and non-linguistic factors, classifiers are more stable and reveal the classifying and categorizing ability of consciousness. Human ability to make analogies leads to the fact that cognitive features undergo metaphorical reconsideration, which in its turn stipulates semantic derivation of the already existing language units. This process results in the development of the new meanings in words that actualize new cognitive features. The paper researches this everlasting process and makes an attempt to analyze and describe the mechanisms of interrelation and mutual development of concept and semantics of its verbalizers.

Key words: verbalizer, differential cognitive feature, classifier, concept, semantic reconsideration.

Постановка проблеми та обґрунтування актуальності її розгляду. Мову не можна розглядати окремо від інших форм інтелектуальної діяльності людини, оскільки в ній закріплюються продукти пізнання. Це означає, що категоризація людського досвіду і його вираження мовними засобами номінації є безпосередньо пов'язаною із когнітивною діяльністю, і змістова інформація, здобута в процесі пізнавальної діяльності людини, отримує своє вираження в лінгвальних формах. Отже, саме мова виступає ключем до розуміння процесів пізнання, збереження та передачі інформації, адже вона є тим засобом, який великою мірою обумовлює перебіг цих процесів. Одиницею інформації слугує концепт, ознаки якого об'єктивуються у свідомості семантикою вербалізаторів, що сукупно об'єднані в його

номінативне поле. Це означає, що кожен вербалізатор об'єктивує певні концептуальні риси, сукупність яких становить семантичний прототип концепту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основними напрямками дослідження концепту та його рис у когнітивній лінгвістиці є лінгвокультурний та лінгвокогнітивний. Лінгвокультурний напрям передбачає вивчення специфіки національної концептосфери від культури до свідомості, визначаючи концепт як базову культурну одиницю [2, 6]. Мова з цього погляду є засобом концептуалізації досвіду певної нації, історичною пам'яттю про соціально значущі події. Цей підхід розробляли такі вчені, як Н. Ф. Алефіренко [1], С. Г. Воркачов [3], В. І. Карасик [4], В. В. Красних [5], В. А. Маслова [8], Ю. С. Степанов [11] та ін.

Таблиця 1

ЛСВ ядерних вербалізаторів
концепту SPACE / КОСМОС

Вербалізатор	Лексико-семантичний варіант
space	1) «простір»
	2) «вільне місце»
	3) «космічний простір»
	4) «свобода думки»
	5) «пробіл»
	6) «проміжок часу»
cosmos	1) «світ в цілому»
	2) «будь-яка впорядкована система»
	3) «гармонія, порядок»
universe	1) «уся матерія та простір загалом»
	2) «люди загалом»
	3) «певна сфера діяльності»
	4) «універсальна сукупність»
world	1) «космос, всесвіт, усе, що існує»
	2) «світ, з усіма країнами та людьми»
	3) «будь-яка зірка чи планета, особливо така, на якій може існувати життя»
	4) «конкретний регіон або група країн»
	5) «людство, людська раса»
	6) «будь-яка сфера людської діяльності або стиль життя тих, хто до неї залучений»
creation	1) «акт створення чогось»
	2) «Акт Божого творіння світу»
	3) «увесь Всесвіт та все живе»
macrocosm	1) «великий світ, Всесвіт»
	2) «будь-яка складна комплексна система»

Лінгвокогнітивний напрям базується на постулаті про те, що в основу знань про світ покладено певну ментальну одиницю – концепт, завдяки якій дослідник має можливість «вийти на концептосфери соціуму» [2, 6]. Представниками цього підходу є передусім D. Geeraerts [14], M. Johnson [15], J. Lakoff [16], а також інші дослідники: О. С. Кубрякова [6], З. Д. Попова [9], Й. А. Стернін [12], В. М. Телія [13] та ін. З лінгвокогнітивного погляду концепт – це квант інформації [6], яка є сукупністю диференційних та класифікаційних ознак певного фрагмента дійсності. У цій статті дослідницьку увагу буде сфокусовано на когнітивних диференційних та класифікаційних ознаках англійськомовного концепту SPACE / КОСМОС.

Актуальність наукової розвідки зумовлена, з одного боку, нагальною необхідністю дослідження вербалізованих конститuentів людської свідомості – концептів, а з іншого – відсутністю наукових праць, присвячених висвітленню когнітивного змісту концепту SPACE / КОСМОС в англійській мові.

Формулювання мети і завдань статті. Метою статті є виявлення ядерних когнітивних диференційних та класифікаційних ознак англійськомовного концепту SPACE / КОСМОС. Відповідно до мети дослідження вважаємо за потрібне реалізувати такі завдання:

- виявити ядерні вербалізатори досліджуваного концепту;
- встановити когнітивні ознаки, які об’єктивуються ядром його номінативного поля;
- здійснити когнітивну інтерпретацію семантичного розвитку ядерних вербалізаторів.

Об’єктом дослідження є англійськомовний концепт SPACE / КОСМОС, а **предметом** – його когнітивні риси.

Виклад основного матеріалу дослідження. Виявлення когнітивних ознак здійснюється завдяки застосуванню семантико-когнітивного методу, який передбачає аналіз лексико-семантичних варіантів ключових вербалізаторів концепту. Метод лінгвоконцептуального аналізу дає змогу встановити когнітивний зміст концепту, що становить сукупність окремих диференційних та класифікаційних ознак. Спершу розглянемо диференційні ознаки концепту SPACE / КОСМОС.

Диференційну когнітивну ознаку (в подальшому когнітивна ознака) розуміємо як певну рису об’єкта, що усвідомлюється людиною і відображається в структурі концепту як окремий його змістовий елемент [10]. Такі ознаки є схильними до трансформацій, оскільки вони відображають певні якості концепту, які можуть порівняно швидко змінюватися в процесі набуття людиною досвіду, нових знань та змін у самій об’єктивній дійсності, включаючи соціальний аспект.

Кожний семантичний компонент вербалізатора виражає певну когнітивну ознаку концепту, закріплену в пам’яті мовців. Виявлення цих рис здійснюється через когнітивну інтерпретацію сем ядерних вербалізаторів. Диференційні когнітивні ознаки виділяються на основі аналізу кожного окремого значення вербалізаторів, які подані у Таблиці 1, складеній за результатами лексикографічного аналізу [17; 18; 19].

Лексико-семантичні варіанти (ЛСВ) лексем представлені в діяхронічному порядку, що дає змогу на основі отриманих когнітивних даних пояснити механізми розвитку їхньої семантики. Семантико-когнітивний аналіз вербалізаторів розпочнемо зі слова-репрезентанта *space*.

Так, кожна окрема семантема цієї лексичної одиниці виражає певні когнітивні диференційні ознаки, наприклад:

– *space* (1) «простір» – «*extension*», «*inclusion of everything*», «*infinity*», «*endlessness*» («протяжність», «всеохоплюваність», «нескінченність», «всеосяжність»);

– *space* (2) «вільне місце», *space* (5) «пробіл» – «*vacuity*», «*freedom*» («порожнеча», «свобода»);

– *space* (3) «космічний простір» – ті самі ознаки, що притаманні значенню *space* (1) «простір», а також «*mysteriousness*», «*obscurity*», «*secrecy*» («невідомість», «таємничість», «загадковість»);

– *space* (4) «свобода думки» – «*freedom*» («свобода»);

– *space* (6) «проміжок часу» – «*transience*», «*continuity*», «*irreversibility*» («швидкоплинність», «неперервність», «необоротність»).

Семантико-когнітивний аналіз цієї лексеми доводить, що ЛСВ *space* (3) утворився шляхом спеціалізації ЛСВ *space* (1), коли простір в цілому почав асоціюватися із його частиною – космічним простором. Таким самим чином виникло значення *space* (2), подальше звуження якого привело до створення ЛСВ *space* (5). Когнітивна ознака «свобода» в значенні «не зайнятість нічим», «свобода як пересування» згодом стала асоціюватися зі свободою взагалі, і як результат на основі цієї когнітивної ознаки виник ЛСВ *space* (4), в основу якого покладено рису «свобода в прийнятті рішень».

Ця семантика сформувалася внаслідок метафоричного перенесення ознаки предметного світу – свободи як фізичного пересування – на сферу соціальних відносин. Таким чином, семантика *space* (4) на когнітивному рівні стала корелювати із абстрактною категорією «воля». Спільне існування ЛСВ *space* (1) «простір» та ЛСВ *space* (6) «час» пов'язане з тим, що ці два поняття, окрім науково обумовлених об'єктивних аспектів зв'язку, мають спільні когнітивні риси, до яких можна віднести нескінченність, неперервність та безпосередній зв'язок із рухом матерії. Отже, це засвідчує, що схожість когнітивних ознак окремих концептів веде до того, що вони отримують спільний лінгвальний експонент.

Значення лексичної одиниці *cosmos* актуалізують у когнітивному змісті концепту такі ознаки, як:

– *cosmos* (1) «світ в цілому» – ті самі ознаки, які вербалізуються лексико-семантичним варіантом *space* (1) – «простір»;

– *cosmos* (2) «будь-яка впорядкована система» – «*orderliness*», «*systematicness*» («впорядкованість», «систематичність»);

– *cosmos* (3) «гармонія, порядок» – «*harmony*», «*tranquillity*», «*placidity*» («гармонія», «спокій», «урієноваженість»).

ЛСВ *cosmos* (3) виник у результаті процесу абстрагування когнітивних ознак, що виражаються ЛСВ *cosmos* (2). Поява таких когнітивних рис, як «впорядкованість», «гармонія», спричинена тим, що людині як розумній істоті властивим є внесення впорядкованості в процес пізнання та категоризації буття. Тому риси «протяжність», «всеохоплюваність», «нескінченність», що виражаються ЛСВ *cosmos* (1), зазнали переосмислення у свідомості людини і стали асоціюватися з фізичним простором, якому притаманна гармонія та певні закони існування.

Вербалізатор *universe* виражає такі ознаки концепту:

– *universe* (1) «уся матерія та простір загалом» – ті самі ознаки, які притаманні лексико-семантичному варіанту *space* (1) – простір;

– *universe* (2) «люди загалом» – «*connection with human being*» («зв'язок із людиною»);

– *universe* (3) «певна сфера діяльності» – «*affiliation to a particular sphere*» («належність до конкретної сфери»);

– *universe* (4) «універсальна сукупність» – «*something united around a particular common quality*» («такий, що об'єднаний навколо певної спільної риси»).

Семантика *universe* (2) утворилася шляхом метонімічного переосмислення ознак, що виражаються ЛСВ *universe* (1), коли Всесвіт у цілому почав асоціюватися з його частиною – homo sapiens як його розумним складником. Подальше звуження ЛСВ *universe* (2) зумовило виникнення значення *universe* (3). Семантика *universe* (4) постала безпосередньо абстрагуванням вихідного значення *universe* (1), коли «всеохоплюваність» загалом почала асоціюватися із абстрактною всеохоплюваністю, яка полягає в наявності спільної ознаки для ряду певних об'єктів.

Лексема *world* своїми семантиками актуалізує такі концептуальні ознаки, як:

– *world* (1) «космос, Всесвіт, усе, що існує» – ті ж ознаки, які притаманні вербалізатору *cosmos* (див. вище);

– *world* (2) «світ з усіма країнами та людьми» – «*diversity*», «*versatility*» («різноманітність», «багатоплановість»);

– *world* (3) «будь-яка зірка чи планета, особливо така, на якій може існувати життя» – «*affiliation to any world that can only exist*» («належність до будь-якого можливого світу»);

– *world* (4) «конкретний регіон або група країн» – «*affiliation to a particular restricted region or space*» («належність до певного конкретного обмеженого регіону чи простору»);

– *world* (5) «людство, людська раса» – «*immanent connection with human beings taken as whole*» («іманентний зв'язок із людством в цілому»);

– *world* (6) «будь-яка сфера людської діяльності або стиль життя тих, хто до неї залучений» – «*affiliation to a particular restricted sphere of human activity taken as whole*» («належність до певної обмеженої сфери людської діяльності загалом»).

Звуження вихідного значення *world* (1) посприяло виникненню семантики *world* (2), подальша спеціалізація якої привела до утворення ЛСВ *world* (4). Генералізація значення *world* (2) із залученням метафоричного переосмислення таких ознак, як «різноманітність», «багатоплановість», стала основою для появи ЛСВ *world* (3), коли наш світ почав асоціюватися із будь-яким із можливих світів. ЛСВ *world* (5) виник в результаті метонімічного перенесення семантики *world* (2), коли світ загалом став позначати виключно світ людей. Подальше звуження цього значення послугувало основою для утворення ЛСВ *world* (6), який об'єктивує лише певну сферу людської діяльності, а не людство в цілому.

Лексична одиниця *Creation* вербалізує:

– *Creation* (1) «акт створення чогось» – «*being created*» («створеність»);

– *Creation* (2) «Акт Божого творіння Всесвіту» – «*creation as the integral feature of Universe*» «створеність як невід'ємна риса Всесвіту»;

– *Creation* (3) «увесь Всесвіт та все живе» – «*all-inclusion*», «*all-embrace*» («включення всього», «всеохоплюваність»).

ЛСВ *Creation* (2) утворився в результаті конкретизації ЛСВ *Creation* (1) і став позначати виключно створений світ. У подальшому ознака «створеність» відійшла на задній план і виникла семантика *Creation* (3), що стала позначати все живе.

Слово *macrocosm* актуалізує такі ознаки, як:

– *macrocosm* (1) «великий світ, Всесвіт» – «*Universe, as opposed to the inner human world*» («Всесвіт у протиставленні внутрішньому світу людини»);

– *macrocosm* (2) «будь-яка складна комплексна система» – «*systematicness*», «*orderliness*» («системність», «організованість»).

Етимологічний аналіз цього вербалізатора доводить, що Всесвіт уявляється як складна, однак дуже впорядкована система, адже ознака «системність», «організованість» вмотивовує появу ЛСВ *macrocosm* (2). Окрім цього, слово *macrocosm* імпліцитно включає в себе протиставлення із лексемою *microcosm*, і таке порівняння є історично зумовленим. Мікрокосм – це людина (точніше її внутрішній світ, душа) як подоба, відображення, дзеркало, символ Всесвіту (макрокосмосу). Така опозиція макрокосм / мікрокосм розкриває якісно нову характеристику концепту SPACE / КОСМОС, протиставляючи космос як міжзоряний простір космосу як внутрішньому світу людини. Отже, в мисленні людини космос – це не лише простір за межами планети, але й світ у самій людині.

Таким чином, усі перераховані диференційні когнітивні ознаки формують семантичний прототип концепту SPACE / КОСМОС, який розуміємо як мінімальний набір найбільш яскравих концептуальних рис, що виражають його унікальність. Належність саме цих зазначених ознак до семантичного прототипу пояснюється тим фактом, що вони є найбільш актуальними та найміцніше закріпленими у змістовому наповненні концепту, оскільки виражаються безпосередніми прямими його вербалізаторами, які констатують ядро його номінативного поля.

Невпинний процес людської когніції передбачає постійну класифікацію та категоризацію дійсності. Когнітивні диференційні ознаки концепту виникають внаслідок процесів класифікації навколишнього світу та отримують своє вираження у ЛСВ вербалізаторів концепту. Однак цей процес є нерозривно пов'язаним із процесом категоризації, у результаті якого вся різноманітність когнітивних диференційних рис концепту зводиться до певних категорій, що існують в людській свідомості. З лінгвокогнітивного погляду диференційні концептуальні риси групуються певними класифікаційними ознаками, або, за термінологією Дж. Лакоффа, класифікаторами [7, 12–51].

Когнітивна класифікаційна ознака – це компонент змісту концепту, що відображає певний аспект, параметр категоризації відповідного явища чи об'єкта та який узагальнює однорідні диференційні когнітивні ознаки [10]. Класифікатори є виключно ментальними емпіричними категоріями, які породжуються людським мисленням та виводяться із досвіду сприйняття та осмислення дійсності. Вони впорядковують знання та беруть участь у пізнанні та структуруванні інформації, чуттєвого досвіду, систематизують диференційні ознаки концепту та фор-

мують системні відношення в самій концептосфері. З погляду семантики класифікатори виступають у ролі інтегральних сем, оскільки вони експлікують відношення між семантиками лексичних одиниць.

Переходячи безпосередньо до виокремлення класифікаційних ознак концепту SPACE / КОСМОС, слід зазначити, що ми вважаємо за потрібне аналізувати не лише семантику слів, що збереглися й функціонують на сучасному етапі розвитку мови, але й внутрішню форму слів, як це робив Ю. С. Степанов [11]. На нашу думку, класифікаційні когнітивні ознаки є більш стабільними порівняно з когнітивними диференційними, оскільки вони є засобами категоризації знань та чуттєвого досвіду, і тому мають тісний зв'язок із загальнолюдськими апріорними формами мислення, які є малозмінними впродовж історичного розвитку суспільства. Тому аналіз етимонів вербалізаторів дає змогу зрозуміти, як співвідносяться між собою окремі диференційні ознаки концепту, та пояснити мотивацію і закономірності семантичних трансформацій досліджуваних лексем.

Семантики вербалізатора *space* об'єднують такі когнітивні класифікаційні ознаки:

– *space* (1) «простір», *space* (2) «вільний простір», *space* (3) «космічний простір» – «*spatial belonging*» («просторова належність»);

– *space* (6) «проміжок часу» – «*time belonging*» («часова належність»);

– *space* (5) «пробіл», *space* (4) «свобода думки» – «*freedom*» («свобода»).

Перші дві класифікаційні ознаки знаходимо ще в етимоні цієї лексичної одиниці, але в процесі історичної модифікації семантика слова збагатилася ще третьою архісемою – «*freedom*» («свобода»).

Внутрішня форма лексеми *cosmos* дозволяє виділити п'ять основних класифікаторів, зокрема:

– *cosmos* (1) «світ, всесвіт» – «*spatial scope*» («просторове охоплення»);

– *cosmos* (2) «впорядкована система», *cosmos* (3) «порядок» – «*way of arrangement*» («спосіб організації»);

– *cosmos* (et.₁) «прикраси, оздоблення» (етимологічне значення, далі et) – «*level of beauty*» («рівень краси»);

– *cosmos* (et.₂) «світ людей» – «*type of origin*» («тип походження»);

– *cosmos* (et.₃) «земне життя» – «*type of life*» («тип життя»).

У сучасній мові в цій лексичній одиниці збереглися класифікаційні ознаки «*spatial scope*» («просторове охоплення») та «*way of arrangement*» («спосіб організації»).

Внутрішня форма слова *universe* містить у собі інтегральну сему «*unification*» («об'єднання»), завдяки якій групуються всі сучасні лексико-семантичні варіанти цієї лексеми, зокрема: *universe* (1) «уся матерія та простір загалом»; *universe* (2) «люди загалом»; «*universe* (3) «невна сфера діяльності»; *universe* (4) «універсальна сукупність».

Аналіз етимології слова *world* вказує на існування в цій лексемі інтегральної семи «*connection with human being*» («наявність зв'язку з людиною»), зокрема це підтверджує її значення *world* (5) «люд-

ство, людська раса». Окрім цього, у сучасній семантиці лексичної одиниці з'явився класифікатор «*spatial scope*» («просторове охоплення»), який, зокрема, систематизує перші чотири та шосту семантими.

Семантими етимону слова *Creation* (1) «акт створення чогось» та *Creation* (2) «акт Божого творіння світу» об'єднані класифікаційною ознакою «*type of origin*» («тип походження»). Поява сучасного лексико-семантичного варіанта *Creation* (3) «увесь Всесвіт та все живе» та його кореляція з етимологічним ЛСВ *Creation* (2) обумовлені виникненням нових класифікаторів, зокрема: «*spatial scope*» («просторове охоплення») та «*connection with life*» («зв'язок із життям»). Остання інтегральна семантика вмотивувала існування в семантиці вербалізатора значення *Creation* (3) «Всесвіт та все живе».

Лексема *macrocosm* зберегла свою історично сформовану архісему «*spatial scope*» («просторове охоплення»), у якій імпліцитно виражене порівняння із внутрішнім світом людини. У сучасній семантиці слова виокремилася ще одна класифікаційна ознака – «*type of organization*» («спосіб організації»).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Когнітивні диференційні ознаки концепту актуалізуються семантикою його вербалізаторів.

Перелічені риси формують семантичний прототип концепту – набір найсуттєвіших ознак, що вирізняють його з-поміж інших. Співвіднесеність зазначених рис із семантичним прототипом пояснюється тим, що вони актуалізуються прямими номінаціями концепту, які становлять ядро його номінативного поля.

Існування когнітивних диференційних ознак у когнітивному змісті уможливлено завдяки наявності в ньому класифікаторів, які об'єднують диференційні ознаки, пронизуючи їх подібно до енергії зв'язку. Здатність людського мислення проводити аналогії зумовлює переосмислення когнітивних рис, що, своєю чергою, спричиняє процес семантичної деривації у вербалізаторах концепту, в результаті якого вони набувають нових ЛСВ як актуалізаторів нових концептуальних ознак. Такий процес еволюції концепту є невинним, що, власне, пояснюється необмеженістю когніції та безмежною кількістю асоціативних мостів, які виникають в людській свідомості.

Перспективою подальшого наукового пошуку є висвітлення периферійних когнітивних рис досліджуваного концепту на основі семантико-когнітивного та лінгвоконцептуального аналізу периферії його номінативного поля.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алефиренко Н. Ф. Современные проблемы науки о языке / Н. Ф. Алефиренко. – М. : Флинта : Наука, 2005. – 412 с.
2. Балашова Е. Ю. Концепты «любовь» и «ненависть» в русском и американском языковых сознаниях : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.04 «Германские языки» / Е. Ю. Балашова. – Саратов, 2004. – 21 с.
3. Воркачев С. Г. Счастье как лингвокультурный концепт / С. Г. Воркачев. – М. : Гнозис, 2004. – 236 с.
4. Карасик В. И. Языковой круг : личность, концепты, дискурс / В. И. Карасик. – М. : Наука, 2004. – 189 с.
5. Красных В. В. Строение языкового сознания : фрейм-структуры / В. В. Красных // Когнитивная семантика. – Тамбов, 2000. – Ч. 1. – С. 53–55.
6. Кубрякова Е. С. Об установках когнитивной науки и актуальных проблемах когнитивной лингвистики / Е. С. Кубрякова // Вопросы когнитивной лингвистики. – 2004. – № 1. – С. 6–17.
7. Лакофф Дж. Мышление в зеркале классификаторов / Дж. Лакофф ; [пер. с англ. Р. И. Розиной] // Новое в зарубежной лингвистике. Когнитивные аспекты языка. – М., 1988. – С. 12–21.
8. Маслова В. А. Введение в когнитивную лингвистику : [учеб. пособие] / В. А. Маслова. – 5-е изд. – М. : Флинта : Наука, 2011. – 296 с.
9. Попова З. Д. Когнитивная лингвистика / З. Д. Попова, И. А. Стернин. – М. : Восток-Запад, 2007. – 314 с.
10. Попова З. Д. Очерки по когнитивной лингвистике / З. Д. Попова, И. А. Стернин. – Воронеж : Истоки, 2002. – 191 с.
11. Степанов Ю. С. Основы общего языкознания / Ю. С. Степанов. – М. : Просвещение, 1975. – 271 с.
12. Стернин И. А. Методика исследования структуры концепта / И. А. Стернин // Методологические проблемы когнитивной лингвистики. – Воронеж, 2001. – С. 58–65.
13. Телия В. Н. Коннотативный аспект семантики номинативных единиц / В. Н. Телия. – М. : Наука, 1986. – 141 с.
14. Geeraerts D. The Oxford Handbook of Cognitive linguistics / Dirk Geeraerts, Hubert Cuyckens. – Oxford : Oxford University Press, 2007. – 1334 p.
15. Johnson M. Philosophical Implications of Cognitive Semantics / Mark Johnson // Cognitive Linguistics. – Berlin ; New York, 1992. – P. 345–365.
16. Lakoff G. Metaphors we live by / George Lakoff, Mark Johnson. – London : University of Chicago Press, 2003. – 276 p.
17. Collins English Dictionary [Electronic resource]. – 8th Edition. – Harper Collins Publishers, 2006. – Mode of access : <http://www.collinsdictionary.com/>. – Title from the screen.
18. Longman English Dictionary Online [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.ldoconline.com/>. – Title from the screen.
19. Online Etymology Dictionary [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.etymonline.com/>. – Title from the screen.